

פרשת וירא התשפ"ו

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

*Shiur is sponsored by Rabbi Michael and Jeri Laxmeter
for the refuah shleimah of their granddaughter Avigayil Sara bat Shaina Ahrona*

1. בראשית פרק יח (פרשת וירא)

(א) וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאַלְגֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח-הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם: (ב) וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְרִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתָּחוּ אֹרְצָה: (ג) וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם-נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֶל-נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ: (ד) יִקְחֶנָּא מֵעֹטְמִים וְרִחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ: (ה) וְאִקְחָה פַת-לֶחֶם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶם אַחֵר תַּעֲבֹרוּ כִּי-עַל-כֵּן עָבַרְתֶּם עַל-עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ בֵּן תַּעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: (ו) וַיִּמָּהֲרָ אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל-שָׂרָה וַיֹּאמֶר מִהְיִי שָׁלֹשׁ סָאִים קָמַח סֹלֶת לְוִישִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת: (ז) וְאֶל-הַבֶּקָר רֶץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֹּן-בֶּקָר בֶּדֶ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל-יְהוָה וַיִּמָּהֲרָ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: (ח) וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֹלֶב וּבֹן-הַבֶּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וְהוּא-עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ: (ט) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵינָה שָׂרָה אִשְׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֵהָל: (י) וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה-בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: (יא) וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים בָּאִים בְּיָמִים חֲדָל לְהַיּוֹת לְשָׂרָה אַרְחַ כְּנָשִׁים: (יב) וַתִּצְטַק שָׂרָה בַּקְרָבָה לֵאמֹר אַחֲרִי בָלְתִי הִיִּתְהַלְלִי עַדְנָה וְאֲדֹנָי זָקֵן: (יג) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-אַבְרָהָם לָמָּה זֶה צִחְקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאִם אֲמַנָּם אֵלֶּךָ וְאֲנִי זָקֵנָתִי: (יד) הֲיִפְלֵא מִה' דְּבָר לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וְלִשְׂרָה בֵּן: (טו) וַתַּכְחֹשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צִחְקָתִי כִּי יִרְאֶה וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צִחְקָתִי: (טז) וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל-פְּנֵי סֶדֶם וְאַבְרָהָם הֵלֵךְ עִמָּם לְשִׁלְחָם: (יז) וְה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה: (יח) וְאַבְרָהָם הָיָה יָהִנֵּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצּוֹם וְנִבְרָכְוּבוּ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: (יט) כִּי יִדְעֻתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְחָק אֶת-בְּנָיו וְאֶת-בִּיתוֹ אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָוֹ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא ה' עַל-אַבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר-דִּבַּר עָלָיו: (כ) וַיֹּאמֶר ה' וַעֲקַת סֶדֶם וְעַמָּהָ כִּי-יִרְבֶּה וְחִטָּאתָם כִּי כְבֹּדָה מְאֹד: (כא) אֲרִדֶּה-נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקוּתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ פָלָה וְאִם-לֹא אֲדַעָה: (כב) וַיִּפְּנוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סֶדֶמָה וְאַבְרָהָם עֹדְנָו עֹמֵד לִפְנֵי ה': (כג) וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאִם תִּסְפָּה צָדִיק עִם-רָשָׁע: (כד) אוֹלִי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר הָאִם תִּסְפָּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמָקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים אֲשֶׁר בַּקְרָבָה: (כה) חֲלִלָה לָךְ מַעֲשֵׂתוֹ כְּדָבָר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם-רָשָׁע וְהִנֵּה כַּצְדִּיק כְּרָשָׁע חֲלִלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט פְּלִי־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט:

2. בראשית פרק יז (פרשת לך לך)

(א) וַיְהִי אַבְרָם בֶּן-תִּשְׁעִים שָׁנָה וַתִּשְׁעַ שָׁנָה וַיֵּרָא ה' אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי-אַל שְׂדֵי הַתְּהִלָּה לִפְנֵי וְהִנֵּה תָמִים: (ב) וְאַתָּה בְּרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מְאֹד: (ג) וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל-פָּנָיו וַיִּדְבֹּר אֹתוֹ אֲלֵהִים לֵאמֹר: (ד) אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לְאָב הַמֶּזֶן גּוֹיִם: (ה) וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבִי-הַמֶּזֶן גּוֹיִם תִּהְיֶה: (ו) וְהַפְּרִתִּי אֶתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד וְנִתְּתִיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ: (ז) וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ וּבֵין וְרַעַף אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם לְהַיּוֹת לָךְ לְאֱלֹהִים וּלְזִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ: (ח) וְנִתְּתִי לָךְ וּלְזִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֶת אֶרֶץ מִגְרִיךָ אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזוֹת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים: (ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְרַעַף אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם: (י) זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין וְרַעַף אַחֲרֶיךָ הַמּוֹל לָכֶם כָּל-זָכָר... (יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם שְׂרִי אִשְׁתְּךָ לֹא-תִקְרָא אֶת-שִׁמְךָ שְׂרִי כִּי שָׂרָה שִׁמְךָ: (יב) וּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נִתְּתִי מִמֶּנָּה לָךְ בֶּן וּבְרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹלָם מִלְּכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ: (יג) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל-פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלָבוֹ הֵלֵכֵנִי מֵאֶה-שָׁנָה וְיֻלְדָּה וְאִם-שָׂרָה הַבַּת-תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד: (יד) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-הָאֱלֹהִים לוֹ יִשְׁמַעֵאל יִהְיֶה לִפְנֶיךָ: (טו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבַל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יִלְדֶּת לָךְ בֶּן וְקִרְאתָ אֶת-שְׁמוֹ יִצְחָק

וְהַקְמַלְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו: (כ) וְלִישְׁמֵעָאֵל שְׁמַעְתִּיהָ הִנֵּה! בְּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהַפְרִיתִי אֹתוֹ וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ בְּמֵאָד מְאֹד שְׁנַיִם־עָשָׂר נְשִׂאִים יוֹלִיד וְנִתְּתִיו לְגוֹי גָּדוֹל: (כא) וְאֶת־בְּרִיתִי אֲתִי־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לָךְ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֲרִית:

3. רש"י בראשית פרק יח (פרשת וירא)

פסוק ב- והנה שלשה אנשים - אחד לבשר את שרה ואחד להפוך את סדום ואחד לרפאות את אברהם, שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות. תדע לך שכן כל הפרשה הוא מזכירן בלשון רבים (פסוק ח) ויאכלו, (פסוק ט) ויאמרו אליו, ובבשורה נאמר (שם י) ויאמר שוב אשוב אליך, ובהפיכת סדום הוא אומר (יט כב) כי לא אוכל לעשות דבר, (שם כא), לבלתי הפכי. ורפאל שרפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, הוא שנאמר (שם יז) ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר המלט על נפשך, למדת שהאחד היה מציל:

פסוק ז - אל הנער - זה ישמעאל לחנכו במצות:

פסוק י - כעת חיה - כעת הזאת לשנה הבאה, ופסח היה, ולפסח הבא נולד יצחק, מדלא קרינן כעת אלא כעת. כעת חיה כעת הזאת שתהא חיה לכם שתהיו כלכם שלימים וקיימים:

4. בראשית פרק יא פסוק כט - ל (פרשת נח)

(כט) וַיִּלֶּךְ אַבְרָהָם וַנְּחֹר לָהֶם נָשִׁים שְׁם אִשְׁת־אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁת־נְּחֹר מִלְכָּה בַת־הָרָן אֲבִי־מִלְכָּה וְאֲבִי יִסְכָּה: (ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ יֶלֶד:

5. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד עמוד ב

וכתיב: הָבִיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחֹלְלָכֶם. אָמַר רַב נַחֲמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבִינָה: שָׂרָה אֲמַנּוּ אֵילֻנֵּיט הַיְּתָה, שְׁנַאֲמַר: וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אֵין לָהּ יֶלֶד, אֲפִי' בֵּית וְלֶדֶת אֵין לָהּ.

6. רד"ק בראשית פרק יא פסוק ל (פרשת נח)

(ל) וַתְּהִי שָׂרָה עֲקָרָה - ספר כי שרי היתה עקרה ולא ילדה רק ע"י נס שעשה האל עם אברהם נס בתוך נס, כי היתה עקרה וילדה, ועוד שהיתה בת תשעים כשילדה, אבל מלכה אף על פי שעמדה ימים רבים מלדת לא היתה עקרה וראויה לבנים היתה אלא שעמדה בעבור חולי מקרי לא טבע:

7. רד"ק בראשית פרק יז פסוק יז (פרשת לך לך)

הלבן מאה שנה - כי כשיהיה לו הבן יהיה בן מאה שנה אפילו תתעבר אשתו מעתה, כי בן צ"ט היה. וכן תהיה שרה בת תשעים כשתלד. והתמיה שתמה לא לפי שלא האמין כי כבר אמר, והאמין בה', אלא כאדם התמה ואומר דבר גדול הוא זה אם יעשה עמי האל זה, ואמר ואם שרה, כי זה יהיה יותר תמוה בעיני העולם שזקנה בת תשעים תלד, וכל שכן שהיתה עקרה בטבעה:

8. שפתי כהן בראשית פרשת וירא

נס בתוך נס לא די שהיתה עקרה אלא אחר הַיָּאוֹשׁ שֶׁאַפְלוּ הָיְתָה רְאוּיָה לְלֶדֶת אַחֵר שֶׁהִזְקִינָה וּפְסָקָה שׁוּב אֵי אֶפְשָׁר לְלֶדֶת:

9. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נד עמוד א

והצוה לַשְׁעֵבֶר - הָרִי זֹו תִּפְלֵת שָׁוְא; הָיְתָה אִשְׁתּוֹ מְעַבְּרָת, וְאוֹמַר: יְהִי רְצוֹן שֶׁתֵּלֵד אִשְׁתִּי זָכָר - הָרִי זֹו תִּפְלֵת שָׁוְא; הִנֵּה בָּא בְּדֶרֶךְ וְשָׁמַע קוֹל צִנּוּקָה בְּעִיר, וְאוֹמַר: יְהִי רְצוֹן שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בְּתוּךְ בֵּיתִי - הָרִי זֹו תִּפְלֵת שָׁוְא.

10. שיטה מקובצת מסכת כתובות דף קד עמוד א

יְדַקֵּר בְּתָרֵב דֹּאלוּ הָיוּ יְדַעִי בְּבִרּוּר דְּמִית לֹא הָיוּ בְּעִי רַחֲמֵי עָלֶיהָ דְּלַחֲי. אֶתְחִיט הַמְּתִים לֹא הִנֵּה בְּעִי לְמַבְעֵי רַחֲמֵי וְאַהֲכִי אָמַר דְּאַפְלוּ הוּא מֵת וְאַנְהוּ לֹא יְדַעִי דְּלָהוּ בְּעִי רַחֲמֵי עָלֶיהָ בְּתִזְקָתָהּ שֶׁהוּא חֵי כִּי הִיכִי דְּלַחֲי בְּתִפְלָתָם.

11. בראשית פרק טו פסוק ב - ו (פרשת לך לך)

(ב) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶלְדָּי הִ' מֵה־תִּתֶּנִּי לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עִירֵי וּבְנֵי־מִשְׁק בֵּיתִי הוּא דֹמֶשֶׁק אֲלִיעֶזֶר: (ג) וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נִתְּנָה זָרַע וְהִנֵּה בְנֵי־בֵיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי: (ד) וְהִנֵּה דְבַר־ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי־אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמִּשְׁכִּי הוּא יִירָשְׁךָ: (ה) וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִבְטַחְנָא הַשְׁמִימָה וְסִפְרֵי הַפְּזוּכִים אִם־תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ: (ו) וְהָאֱמֹן בָּהּ וַיַּחֲשֹׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה:

12. שמות רבה (וילנא) פרשה ט סימן ז (פרשת וארא)

נחש בולע נחש אלא יחזור לברייתו ויבלע את תניניהם, מהו ויבלע מטה אהרן את מטותם, א"ר אלעזר נס בתוך נס מלמד שחזר המטה מטה כברייתו ובלע אותן, כשראה פרעה כן תמה ואמר ומה, אם יאמר למטה בלע לפרעה ולכסאו, עכשיו הוא בולע אותו,

13. שמות רבה (וילנא) פרשה יב סימן ד (פרשת וארא)

וה' נתן קולות וברד כ"מ שנאמר וה' הוא ובית דינו שלמעלה שנאמר (בראשית כא) וה' פקד את שרה הוא וסנקליטון שלו, וה' נתן קולות וברד הוא וסנקליטון שלו, ותהלך אש ארצה, נדונו כמשפט הרשעים בגיהנם היה יושב נכוה בברד, עומד נכוה באש, ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד, נס בתוך נס,

14. בראשית פרק יט פסוק ג (פרשת וירא)

(ג) וַיִּפְצְרֻם מֵאֵד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ:

15. בראשית פרק יג פסוק י (פרשת לך לך)

וַיִּשְׁאַל־לוֹט אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־כָּל־כְּפָר הַיַּרְדֵּן כִּי כָלָה מִשְׁקָה לִפְנֵי שַׁחַת ה' אֶת־סֹדֶם וְאֶת־עַמּוּנָהּ כָּגֹנֶה כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶכָה צָעַר:

16. בראשית פרק טז פסוק א (פרשת לך לך)

וְשָׂרִי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלָהּ שַׁפְתָּה מִצְרִית וְשָׁמָּה הָגָר:

17. כתר יונתן בראשית פרק טז פסוק א (פרשת לך לך)

ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה מצריה ושמה הגר בת פרעה שנתנה לו לשפחה בזמן שלקחה וינוגע במאמר מלפני יי:

18. בראשית פרק כא פסוק כא (פרשת וירא)

וַיָּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן וַתִּקְחֵהּ לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

19. בראשית פרק כ פסוק א - ד (פרשת וירא)

(א) וַיִּסַּע מִשְׁם אַבְרָהָם אֶרְצָה הַנִּגָּב וַיֵּשֶׁב בֵּין־קֶדֶשׁ וּבֵין שְׁוֹר וַיֵּגֶר בְּגֵר: (ב) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶתְחִי הוּא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גִּזְרִי וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה: (ג) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אַבְימֶלֶךְ בַּחלֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנּוּ מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהוּא בָּעֵלָת בָּעַל: (ד) וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַגּוֹי גַּם־צִדִּיק תִּתְּנֶנּוּ:

20. תפארת שמשון על שמות - יציאת מצרים - לידת עם ישראל

לאחר שזכינו לסלק מתוכנו את אחיזת פרעה, מגיעים אנו לליל הסדר. וכשם שביליל יציאת מצרים כביכול 'נולדנו' מחדש, כך מדי שנה בשנה בהגיע ליל הסדר נמצאים אנו כביכול במצב של 'לידה' - לידת כלל ישראל. בחיצוניות איננו חשים בכך, אולם עלינו לדעת כי כל יהודי נולד מחדש, ומקבל כוחות חדשים היוצאים מן הכח אל הפועל במשך השנה הבעל"ט.

21. משנה מסכת אבות פרק ה:ג

עֲשֶׂה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָסָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְעָמֵד בְּכֻלָּם, לְהוֹדִיעַ כְּמָה חֲבָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם:

22. בראשית פרק כב (פרשת וירא)

(א) ויהי אסר הדברים האלה והאלהים נסה את-אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (ב) ויאמר קח-נא את-בנך את-יחידך אשר-אהבת את-יצחק ולך-לך אל-ארץ המרה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבל את-חמורו ויטח את-שני נעריו אתו ואת יצחק בנך ויבקע עצו עלה ויקם וילך אל-המקום אשר-אמר-לו האלהים: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את-עיניו וירא את-המקום מרחק: (ה) ויאמר אברהם אל-נעריו שבו-לכם פה עם-חמור ואני והנער נלכה עד-כה ונשתתה ונשוכה אליכם: (ו) ויטח אברהם את-עצו העלה וישם על-יצחק בנו ויקח בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו שניהם יחדו: (ז) ויאמר יצחק אל-אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בנך ויאמר הנני האש והעצים ואני השא לעלה: (ח) ויאמר אברהם אלהים יראה-לו השא לעלה בנך וילכו שניהם יחדו: (ט) ויבאו אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויכן שם אברהם את-המזבח ויערף את-העצים ויעקל את-יצחק בנו וישם אתו על-המזבח ממעל לעצים: (י) וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו: (יא) ויקרא אליו מלאך ה' מן-השמים ויאמר אברהם ויאמר הנני: (יב) ויאמר אל-תשלה ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כיו עתה ידעתי כי-ירא אלהים אתה ולא חשכת את-בנך את-יחידך ממני: (יג) וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: (יד) ויקרא אברהם שם-המקום שהוא ה' יראה אשר יאמר היום ביה ה' יראה: (טו) ויקרא מלאך ה' אל-אברהם שנית מן-השמים: (טז) ויאמר כי נשבעתי נא-סה' כי יען אשר עשית את-הדבר הזה ולא חשכת את-בנך את-יחידך: (יז) כי-ברך אברהם והרבה ארבה את-זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על-שפת הים וירש זרעך את שער אבינו: (יח) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ לעקב אשר שמעת בקלי: (יט) וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו יחדו אל-באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

23. תוי"ט על מסכת אבות פרק ה משנה ג 1579-1654

אברהם אבינו - שאנו זוכים ומקבלים טובה בזכותו זה שעמד בכל נסיונותיו לפיכך קראו התנא בכאן אבינו. נראה לי:

24. ספר רוח חיים על אבות פרק ה משנה ג הרב חיים מוולוז'ין 1749-1821

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. כאן אמר אברהם אבינו. ולעיל אמר מנח ועד אברהם. ולא אמר אבינו. יראה בזה על פי מה שכתוב (משלי כ, ז), מתהלך בתמו צדיק אשרי בנניו אחריו: כי כמה מדות שהצדיק טרח ויגע להשיגם. לבניו אחריו המה כטבע מטבע. ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שגראה בחוש שרבים מעמי ארץ מהיהודים מוסרים את עצמם על קדוש השם. והוא מטבע בנו מאבינו אברהם שמסר נפשו לאור פשדים על אמונתו. וכן כל העשרה נסיונות היו להישיר הדרך לפנינו. וכן ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ הקדש הוא מגסיון "לך לך". ומבלת כל דעבדין משמיה לטב מגסיון הרעב שלא הרבה אחר מדות השם יתברך וזה שאמר הפתוב (משלי כד, טז), כי שבע יפול צדיק וקם. ורשע יפל באחת (כן מובא הלשון בסנהדרין (ז). ובמקרא פתיב ופשוו ברעה) פרוש כי הצדיק אף אם יפל לא יחשב מאומה כי נופל הוא כי אם הוא קם ועומד על עמדו. ובאחת יפל הרשע. כי למפלה יחשב ולא יחשב זאת לתקומה להיטיבו באחריתו: